

УДК 75.058

Михайло Гнатюк

кандидат мистецтвознавства, доцент,
Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника
<https://orcid.org/0000-0003-0742-8272>

Нев'янучі квіти Покуття у творчості Параски Хоми

Анотація. У статті висвітлено важливі періоди життя і творчості народної художниці Параски Хоми, яка тривалий час залишалася чи не єдиною з когорта визначних представників народного декоративного малярства – продовжувачів давньої української традиції створення оригінальних квіткових композицій на папері.

Мета дослідження – розкрити художні особливості творів, виставкову діяльність, детальний аналіз перекладу композиційних і кольорових вирішень, пов'язаних із специфічними умовами життя та побуту в селі, їхній вплив на формування своєрідного селянського, філософського світосприйняття, власних естетичних критеріїв, моральних принципів, рівень абстрагування і виконавської культури, які недостатньо висвітлювалися у наукових публікаціях.

Параска Хома створила понад 5 тисяч оригінальних малюнків, більшість з яких були представлені на 30-ти персональних виставках в Україні та за кордоном. До останнього дня життя художниця дивувала шанувальників новими своєрідними творами та дотепними висловами, які розкривають індивідуальність творчої особистості, політ її фантазії, широту думки, що є визначальними не тільки в характеристиці конкретного митця, особливостей його психології, але й відображають мистецькі здобутки конкретного регіону та мають значення для подальшого розвитку культури загалом.

Ключові слова: творче натхнення, образне мислення, композиція, стилізація, мотив, народне мистецтво.

Постановка проблеми. Мистецький світ народної художниці із с. Чернятин на Покутті Параски Петрівни Хоми (10.XI.1933–23.IX.2016.) – це світ квітів. Її картини, як і твори

Тетяни Пати, Катерини Білокур, Марії Приймаченко, Надії Білокінь, Ганни Собачко, належать до золотого фонду народного декоративного малювання в Україні. Відмінність таланту П. Хоми від інших у тому, що вона знайшла своєрідний спосіб подання задуманого через образи рослин, які відображають внутрішній світ селянина-покутянина, його правічну любов і турботу про землю, замилювання її красою, мрії та сподівання на краще життя. Влітку вона щодня доглядала город, вирощувала квіти, інтуїтивно відчуючи гармонію і красу природи. Ця буденна й благородна праця, роблена віками і передана генетично, сформувала її світогляд, сприяла естетичному вихованню. Багатоваріантність і оригінальність композицій, високий рівень виконавської майстерності, життєвий шлях художниці ставали предметом досліджень авторів: Н. Антонюк, В. Бабій, Ф. Петрякова, М. Войцехівська, С. Генік, В. Глинчак, М. Гнатюк, В. Гурська, К. Дорошенко, Т. Кара-Васильєва, В. Качкан, І. Крайній, Л. Лисенко, І. Листопад, В. Мельник, Д. Назарчук, В. Овсійчук, Д. Пронич, В. Скоропадська, Н. Стефурак, Л. Тугай, В. Франків, В. Шляхтич, М. Яновський та ін. Проте ще недостатньо вивчені її діяльність і громадянська позиція в останні десятиліття, які є свідченням самобутнього таланту, своєрідного світогляду.

Мета статті – показати основні етапи життєвого і творчого шляху самобутньої народної художниці Параски Хоми, розкрити її внесок у розвиток культури Прикарпаття та України загалом.

Виклад основного матеріалу. Параска Хома прожила складне, насичене різними подіями життя. Народилася у багатодітній селянській родині 10 листопада, у п'ятницю, на святої Парасковії, так і охрестили. Ще зовсім малою любила розглядати квіти на клумбі місцевого священника, марила ними, вдивлялася, порівнювала їх, годинами простоювала, боячись зірвати, а також ліпила баранчики, коники, когутики з глини, разом з Марійкою – внукою бабусі-дядихи, яка схвалювала їхні витвори та частувала свіжим калачем [1, с. 116].

В юні роки втратила близьких родичів, зазнала злиднів, п'ятнадцятилітньою уже працювала в колгоспі. Коли піросла, почала опановувати

вишивку, прикрашала нею вжиткові тканини, сорочки, наволочки, рушники, цікавилася плетінням, пробувала писати вірші. Розмовляла Парася у сільському парку з деревами, слухала музику вітру й отримувала від цього велику насолоду. За участь у сільському аматорському гуртку їй подарували кольорові олівці, з якими не розлучалася. І скрізь малювала: на папері, дошках, стінах, комині печі. Стіни в хаті прикрашали килимками – мішковиною, ґрунтованою вапном з малюнками, які її зачаровували та закликали до діалогу, навіювали на роздуми. Першими малюнками були ескізи квітів для вишивки, які виконувала на прохання мами і сусідів. Поступово її захопило сюжетно-декоративне малювання, про яке дослідники 1970-х писали: «По суті це те, що у мистецтвознавстві називають традиціями. Традиції народного живопису – це складне, багатопланове явище...» [2, с. 55].

У тих простих, на перший погляд, мотивах, різних за формою і поєднанням кольорів, відчувалося тепло. Художниця пізніше зізнавалася, що її картини – це плід спостережень, роздумів і фантазії. Психологи стверджують, що малювання і вишивання – це спосіб адаптації, звільнення від внутрішньої напруги і дискомфорту, своєрідна арттерапія, внутрішня «відповідь» людини на виклики долі.

У її квітах і птахів впізнаємо конкретні види: флоксії, жоржини, хризантеми, півонії, гладіолуси, гвоздики, лілеї, мальви, чорнобривці, барвінок, калину, зозулі, соловейки, півники. Найбільше художниця полюбляла жоржини, які цвітуть усе літо й стали головним мотивом серії картин до пісень незабутньої Раїси Кириченко. Окремі панно, переважно вінки, присвячені письменникам-класикам: Т. Шевченку, Лесі Українці, В. Стефанику, М. Черемшині, Л. Мартовичу. Загалом, квіти П. Хоми є символами рослинного світу Покуття, це казки і легенди, передані мовою малюнку. Наділені симетрією і рівновагою, її «Пісні», «Квіти Придністров'я», «Квіти радості», «Коли цвітуть соняшники» та інші передають настрій, говорять самі за себе. В алегоричних композиціях «Чорнобривці», «Білий сніг на зеленому листі» перегукуються смуток і радість. Про них І. Листопад написав: «У малюнках народної художниці з Чернятина відображено глибинну узвичаєну символіку покутського краю, а в багатій палітрі – символ жури і присмутку.

Від жовтогарячих барв пахне доброзичливістю і відрадою погідного дня, від зелено-голубих – шаленством природи, від жовтих – яскравим благовісним бажанням, лірикою пристрасті» [3, с. 4]. М. Войцехівська також зауважує: «... квіти ті на її картинах завжди в парі із зозулями, соловейками, з горлицями та ластівками, омиті теплими росами, посріблені сивими туманами – весняні, літні, осінні... Роздивляєшся ці картини і пізнаєш: малювала їх українська художниця, малювала їх жінка, котра любить народну пісню, чує душу землі, дерева, квітки, пташини... Здатна на особливе заглиблення в таїну світу. Це те, дароване звичне натхнення, що народжується в творчому мовчанні» [4, с. 46].

Параска Хома не мала спеціальної освіти, постійно малювала вже у зрілому віці, проте розкрила перед нами чарівний світ рослин, краю рідної землі. Працюючи в цегельні, на будові та ланковою в колгоспі, ночами малювала квіти, які приносили їй радість і розраду. Письменник М. Яновський відзначав, що художниця малює, «коли на неї наводять колір». Це те трепетне, творче натхнення, яке дає насолоду і вгамовує біль. Це стан невагомості і душевного спокою. Кольори, як настрої у природі і людини, щораз змінюються. А ще вона показала нам в одноіменному творі як «папороть цвіте» – те, чого ніхто ніколи не бачив, хоча всі знають, що вона приносить щастя. «Вона відкрила нам очі на те, що ми не в силі побачити» [5, с. 93].

Уже пізніше Н. Антонюк підкреслила: «Парасці Хомі вдалося знайти цвіт папороті – їй відкрилися таємниці мистецтва, вдалося без художньої освіти відімкнути двері до мистецького світу, а скарби вона не знаходить, а дарує навколишнім» [6, с. 16].

Її талант відкрився для широкого загалу значною мірою випадково, коли син Ярослав вступив до Косівського технікуму народних художніх промислів і почав виконувати численні завдання з композиції, а мамі доводилося допомагати. Вона раділа, бачачи, що її мистецтво не лише для неї самої і дітей, а й захоплює інших. З того часу почала наполегливо малювати, і згодом прийшов успіх. Одного разу в Косові її роботи побачив художник Юліан Савко і був приємно здивований, оцінивши відчуття гармонії, стилістику, широту бачення і світогляд простої жінки. Він звернув увагу на те, що художниця

не копіює натуру, а передає свої враження і відчуття від неї, створює живі образи, картини нев'янучих квітів – істот, які немов промовляють, коли довше їх розглядати. Так відбулося перше знайомство з роботами П. Хоми людини від мистецтва. Про цю подію професор В. Качкан пізніше написав: «Художник Савко одразу ж звернув увагу на простоту сюжетів: квіти садові, квіти пільні, намагався «прочитати» кожен букет, кожну квітку, і вразила різноманітність варіантів, через яку проглядався неабиякий дар декоративного переосмислення природи. Все, що було на листках білого паперу було далеким від натуралістичного копіювання. Тонкі кольори створювали неповторні, характерні образи. І в квітах, і у фантастичних птахів, і в орнаментах, і в гармонічності, і в стильовому komponуванні – в усьому була незвичайність, свіжість» [7, с. 4].

Згодом у село знову приїхав Ю. Савко і прошив віддати роботи на виставку до Львівської картинної галереї, яку 1968 р. організували Б. Возницький та В. Овсійчук. Це була перша персональна виставка самодіяльної художниці. Характеризуючи її, визначний мистецтвознавець В. Овсійчук написав: «А зі стін б'ють водограї – самоцвіти, іскряться барви, сміється сонце, – така сила таланту, самобутнього й щирого. А скільки їх по нашій землі! І тих, що творять, і тих, що відкривають. <...> в тих малюнках можна виразити все: і свої почуття, і свої мрії, і свою найбільшу радість від життя. Вечорами, коли поверталася додому з поля вносила в хату мальовничі пучки й пильно їх розглядала. І подиву гідна спостережливість художниці: кожна квітка має свій характер, якому відповідає і стеблина, і листочок, а крім того виняткове колористичне узгодження цвіту, і зелені, й основи.

Якраз у кольоровому відчутті ховається незрівнянний талант Параски Хоми. Її барви багаті тональними відтінками й поетичною красою. У них є і природна точність, і динамічна сила виразу, яку може запалити лише самобутній талант» [8, с. 4]. Як би тоді їй хто сказав, що стане заслуженою художницею, то не повірила б.

У книзі відгуків мисткиня Софія Караффа-Корбут подякувала їй «за велику працю й естетичну насолоду і порадила використовувати це квіткове багатство в сучасному текстилі, на хустках...» [7, с. 4]. Згодом її роботами захоплювалися мешканці Києва (виставка у Музеї Т. Шев-

ченка, 1969), Канева (1970), Коломиї, Запоріжжя, Хмельницька, Москви, Ленінграда, Мінська та інших міст. Тими роками навідувався до с. Чернятина і методист Будинку самодіяльної творчості Мирон Левицький, який пропагував її творчість у Івано-Франківську.

Згодом (1973) художниці присвоїли почесне звання «заслужений майстер народної творчості» та прийняли до Спілок художників і майстрів народного мистецтва. Далі було численні персональні виставки, прийоми делегацій, а її невтомна ліва рука не знала спочинку. Роботи сотнями вивозилися до Києва, Одеси, на міжнародну виставку в Гельсинкі (Фінляндія), закуповувалися як дарунки до США, Канади, Австралії, Польщі, Німеччини, Аргентини, Швеції. Відвідувачі виставки у Львові (1975) у книзі відгуків написали: «зустріч з веселковим пензлем чарівниці з-над Дністра – то свято...» [5, с. 91]. Після виставки 1976 р. В. Качкан відзначив: «що техніка, – річ важлива. Вона може сказати про можливості творчого обдарування художника». Але це річ набута. «А в Хоми є оте вічно живе, те, що не вмирає: безпосередність, щирість, краса!» [9, с. 143].

Того самого року вже В. Глинчак писав, що «...розцвів цей самоцвіт над Дністром, у хліборобському селі, за сотні кілометрів і від знаменитої Петриківки, і від славетної Болотні з Марією Приймаченко, її сином та її учнями. Щоб отак – без прикладу, без традиції, без учителя, отак всупереч науці взяти й вигулькнути на білий світ: ось і я, Параска Хома з Чернятина коло Городенки! А це мої декоративні панно. Гарні?» [10, с. 151].

Для сільської жінки захоплення її роботами стало приємною несподіванкою і додатковим стимулом творчості. Вона ще більше почала вдивлятися в навколишній світ, подумки аналізувати будову квітів, дерев, птахів, усе що бачила на городі, в полі, у лісі. В її уяві спливали незбагненної краси образи, численні багатоваріантні композиції, які треба було тільки встигнути до ладу викласти на папері. Улюблене заняття підносило до неба, хотілося жити, творити, оскільки бачила, що її малюнки позитивно впливають на людей, загалом прикрашають довкілля. Цьому сприяла поява таких талановитих співаків і творців рідної пісні як Володимир Івасюк, Назарій Яремчук, Василь Зінкевич, Софія Ротару, тріо

Мареничів, які своїм мистецтвом піднімали український дух, будили національну свідомість. Їх твори виконувалися повсюдно, не обминули і Парасиної хати. У своєрідному звучанні мелодій кольорів і квіткових композицій, з'явилися аналогічні композиції «Червона рута», «Водограй», «Два перстені», «Рушники» та багато інших, створених після почутих пісень.

У 1980-х роках П. Хома вже мала понад тисячу картин, про які розповідала, що: «... у музеях вони живуть, по виставках ходять, а найбільше – по людях... Самі посудять, як воно... Як малюю, скільки всього бачу, чую і знаю... – вам того не перекажу зараз. І розмовляю з ними, співаю їм, повірте, вони мені всі, як діти. А руки тільки слухають мене...» [11, с. 157].

1983 року побачив світ альбом професора В. Качкана, у якому найбільш повно розкрито її життєвий і творчий доробок... [12]. Рецензуючи його В. Гурська і В. Гудима відзначили, що «... Творчість Параски Хоми розпагінилася не на пустому місці. В основі її таланту – потужний пласт фольклорно-пісенної спадщини покутського краю, захоплення вишивкою, ткацтвом, народною пластикою, писанкою, любов до всього, що виколисує земля і пестить сонце» [13, с. 21].

За час творчого натхнення П. Хоми, за понад 40 років, створена унікальна мистецька колекція – понад п'ять тисяч малюнків квітів, сповнених любові до природи рідного краю. Нагороджена орденом Княгині Ольги I і III ступенів, лауреат Всеукраїнської премії імені Катерини Білокур, лауреат Обласної премії імені Ярослава Лукавечького, зберегла близько 300 робіт, а решту роздаровувала численним делегаціям. При місцевій школі певний час вела гурток-студію юних художників, де прищеплювала дітям любов до мистецтва й вела їх у світ добра і краси.

На схилі років П. Хома продовжувала працювати на городі, створювати композиції, нав'язні почутими піснями, спогадами про дитинство, пережите минуле, святом Великодня. Авторів цих рядків доводилося кілька разів спілкуватися з нею на пасовиську, в хаті за роботою і провести дослідження її творчості [14]. Саме тоді з'явилися серії «Червоні маки», «Квіти», «Жоржини», «Гвоздики», «Волошки», «Маки», «Садівні маки», «Квіткові пісні», «Павичі в квітах», «Квіти у кошиках», «Зацвіла ружа», «Лісова пісня», «Ой вербиченько», «Ясени», «Рушничок», «Два кольори»,

які вдавалося схоплювати в кадр «ще теплими». Біографія художниці серед 150-ти прізвищ жінок-українок, поряд з княгинею Ольгою, Ніною Матвієнко та іншими відомими особистостями, у книзі професора Степана Геніка [15, с. 206]. До сімдесятилітнього ювілею родина художниці підготувала альбом, в якому Степанія Хома про талант матері написала: «Параска Хома – це феномен народного митця, яка мусить роками працювати на полі, відчувати запах виораного лану, любоватись барвами покутської веселки, відчувати серцем дотик бузку, чорнобривців, жоржин, мальв» [16, с. 6].

За роки української незалежності знакові стали виставки у Львівській національній галереї мистецтв (2011) [17, с. 8], Музеї Івана Гончара, Верховній Раді України, на кіностудії ім. О. Довженка та ін. В останні роки життя художниця продовжувала малювати, брати участь у виставках. Прогресивна громадськість Галичини оголосила 2013 рік роком Параски Хоми і підтримала її висунення на Національну премію ім. Тараса Шевченка. Проте чиновники не схвалювали таке рішення – мовляв, для Києва вона мало відома і для подання треба мати знакові виставки останніх п'ять років, виданий альбом. На одну пенсію неможливо прожити, не кажучи про фарби, пензлі, паспорту... «Вони чекають поки я помру, щоб потім мене піднести на п'єдестал, як Катерину Білокур» [18, с. 19] – відповідала художниця.

Останні роки життя стали справжнім подвигом. Уже прикута до ліжка, художниця висловлювалася: «Я вже помирала, але повертаюся, бо маю малювати...», і «видно, Богові угоднo так, щоб я ще творила і довіказувала те, на що здатні мої серце і руки... Бо це не мої картини. Це – моє село буде прославлятися після мене, як піду за обрії. Мій край, моя держава продовжаться життям... Я знаю, що залишу після себе тільки те, що зробила, а не те, про що говорила, про що мріяла, чим боліла» [4, с. 46].

Висновки. У 83-тю річницю від дня народження художниці в артгалереї «Небо» у Києві, відбулася вже пожиттєва виставка робіт під назвою «Земне і небесне життя Параски Хоми». 2018 року Музей мистецтв Прикарпаття за підтримки Українського культурного фонду розпочав проєкт «Творчість Параски Хоми як самобутнє явище українського народного мистецтва» з метою

популяризації її надбань. У рамках запланованих заходів видано новий альбом творів [19], започатковано Обласну премію ім. Параски Хоми і медаль для митців-аматорів у галузі народного мистецтва з рельєфним зображенням художниці. 21 серпня 2019 р. в Івано-Франківському краєзнавчому музеї відкрито виставку «Небачені квіти» Параски Хоми та сина Ярослава. Її творчий доробок має важливе значення для розвитку художньої культури, зокрема видів образотворчого, декоративно-прикладного мистецтва та дизайну, виховання майбутніх учителів, художників і є загальнонаціональним надбанням.

1. Франків В. Нев'янучі квіти Параски Хоми. Вітчизна. 1993. № 3–4. С. 114–117.
2. Бабій В., Петрякова Ф. Повідомлення. Малювальниця з Прикарпаття Параска Хома. Народна творчість та етнографія. 1970. № 1–2. С. 54–57.
3. Листопад І. З ланкової – у художники. Ва-Банк : Західноукраїнський тижневик. 2004. № 12. 25–31 березня. С. 4.
4. Войцехівська М. Параска Хома – художниця світового рівня. Анонс-Контрак. 2003. №31. С. 46.
5. Яновський М. Пелюсткова веселка. Срібна пряжка: Розповідь про народних митців. Ужгород : Карпати, 1980. 216 с.
6. Антонюк Н. Цвіт папороті Параски Хоми. Слово Просвіти. Всеукраїнський культурологічний тижневик. 2010. № 27. 6–14 лип. С. 16.
7. Качкан В. «Квіти повсякчас зі мною». Сільські вісті. 1990. 22 серп. С. 4.
8. Овсійчук В. Квіти Придністров'я. Літературна Україна. 1968. № 97. 5 грудня. С. 4.
9. Качкан В. Джерела її таланту. Жовтень. 1978. № 10. С. 143–147
10. Глинчак В. Квіти з Чернятина. Жовтень. 1976. № 6. С. 151–153.
11. Лисенко Л. Квіти схід-сонця. Київ. 1983. № 3. С. 156–161.
12. Параска Хома: Альбом / авт.-упор. В. Качкан. Київ : Мистецтво, 1983. 95 с.
13. Гурська В., Гудима В. Вкладаю квіти, як садівник. Соціалістична культура. 1983. № 10. С. 21.
14. Гнатюк М. Нев'янучі квіти Придністров'я. Мистецтво в сучасній школі : проблеми, пошуки : Матеріали наук.-метод. конференції “Актуальні проблеми мистецької освіти: історія і сучасність”(м. Івано-Франківськ, 2007 р., березень) / за ред. доц. М. В. Вовка. Івано-Франківськ : Ви-

давничо-дизайнерський відділ ЦІТ ПНУ ім. В. Стефаника, 2007. С. 21–29.

15. Генік С. Параска Хома. 150 видатних українок. Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 2003. С. 206.
16. Параска Хома : альбом / упор. Я. Хома. Івано-Франківськ : Нова Зоря, 2005. 56 с., іл.
17. Тугай Л. Параска Хома «повернулася» до Львова. Галичина. 2011. 2 липня. № 95. С. 8.
18. Галицький кореспондент. 2013. № 9 (28 лютого). С. 19.
19. Параска Хома. Із фондозбірки Музею мистецтв Прикарпаття : альбом. Івано-Франківськ: Лілея-НВ. 2018. 80 с., іл.

Referens

1. Frankiv, V. (1993). Ne vianuchi kvity Parasky Khomy [Non-fading flowers of Paraska Khoma]. Vitchyzna – Homeland, 3–4, 114–117 [In Ukrainian].
2. Babii, V., Petriakova, F. (1970). Povidomlennia. Maliuvalnytsia z Prykarpattia Paraska Khoma [Messages. Drawing from the Carpathian region of Paraska Khoma]. Narodna tvorchist ta etnografia – Folk creativity and ethnography, 1–2, 54–57 [In Ukrainian].
3. Lystopad, I. (2004). Z lankovoi – u khudozhnyky [From the link - the artists]. Va-Bank: Zakhidno-ukrainskyi tyzhnevyyk – Va-Bank: Western Ukrainian Weekly, 12, 25–31 bereznia, 4. [In Ukrainian].
4. Voitsekhivska, M. (2003). Paraska Khoma – khudozhnytsia svitovoho rivnia [Paraska Khoma is a world-class artist.]. Anons-Kontrak – Announcement Contract, 31, 46 [In Ukrainian].
5. Ianovskiy, M. (1980). Peliustkova veselka. Sribna priazhka: Rozpovid pro narodnykh myttsiv [Petal rainbow. Silver Buckle: A Tale of Folk Artists]. Uzhhorod: Karpaty. [In Ukrainian].
6. Antoniuk, N. (2010). Tsvit paporoti Parasky Khomy [The color of Ferns of Paraska Khoma's]. Slovo Prosvity. Vseukrainskyi kulturolohichnyi tyzhnevyyk – The word Enlightenment. All-Ukrainian Cultural Weekly, 27, 16. [In Ukrainian].
7. Kachkan, V. (1990). „Kvity povsiakchas zimmnoi” []. Silski visti –, 22 serpnia, 4. [In Ukrainian].
8. Ovsichuk, V. (1968). Kvity Prydnistrovia [Transnistrian Flowers]. Literaturna Ukraina – Literary Ukraine, 97, 5 hrudnia, 4. [In Ukrainian].
9. Kachkan, V. (1978). Dzherela ii talantu [Sources of her talent]. Zhovten – October, 10, 143–147 [In Ukrainian].
10. Hlynchak, V. (1976). Kvity z Cherniatyna [Flowers

ANNOTATION

Mykhailo Hnatiuk. *Unfading Flowers of Pokuttya in the Works of Paraska Khoma.*

The article highlights important periods of life and work of folk artist from the village of Cherniatyn in Ivano-Frankivsk region Parasky Khoma, who for a long time remained one of the most prominent representatives of folk decorative painting – the followers of ancient Ukrainian tradition of creating original flower compositions on paper.

The purpose of this study is to disclose the artistic features of works, the exhibition activity, detailed analysis and rethinking of the compositional and colour decisions related to the specific conditions of life in the village, their influence on the formation of peculiar peasant, philosophical worldview, their own aesthetic criteria, moral principles, the level of abstraction and performing culture, which have not sufficiently been analysed in the scientific publications in the period of independent Ukraine.

Paraska Khoma created more than 5,000 original drawings, the majority of which were presented at 30 personal exhibitions in Ukraine and abroad. Until the last days of her life, the artist surprised people by new peculiar works and witty expressions that reveal the individuality of the creative personality, her imagination, the breadth of thought, which are decisive not only in characteristic of a particular artist, features of her psychology, but also reflect the artistic achievements of a particular region and are important for further development of the culture as a whole.

Key words: flowers, paintings, creative inspiration, imaginative thinking, composition, styling, motive, folk art

- from Chernyatin]. Zhovten – October, 6, 151–153. [In Ukrainian].
11. Lysenko, L. (1983). Kvity skhid-sontsia [Flowers of the sunrise]. Kyiv, 3, 156–161. [In Ukrainian].
12. Kachkan, V. (Ed.) (1983). Paraska Khoma: Albom [Paraska Khoma: Album]. Kyiv: Mystetstvo. [In Ukrainian].
13. Hurska, V., Hudyma, V. (1983). Vkladaui kvity, yak sadivnyk [I invest flowers as a gardener]. Sotsialistychna kultura – Socialist culture, 10, 21. [In Ukrainian].
14. Hnatiuk, M. (2007). Nevianuchi kvity Prydnistrovia [Innocent flowers of Transnistria]. Mystetstvo v suchasni shkoli : problemy, poshuky : Materialy nauk-metod. konferentsii “Aktualni problemy mystetskoi osvity: istoriia i suchasnist” – Art in the modern school: problems, searches: Materials of scientific-method. of the Conference Thesis. Ivano-Frankivsk, 21–29. [In Ukrainian].
15. Henyk, S. (2003). Paraska Khoma / 150 vydatnykh ukrainok [150 prominent Ukrainian women]. Ivano-Frankivsk: Lileia-NV. [In Ukrainian].
16. Khoma, Ya. (2005). Paraska Khoma: Albom [Paraska Khoma: Album]. Ivano-Frankivsk: Nova Zoria. [In Ukrainian].
17. Tuhai, L. (2011). Paraska Khoma “povernulasia” do Lvova. Halychyna [Paraska Khoma “returned” to Lviv. Galicia], 2 lypnia. 95, 8. [In Ukrainian].
18. Halytskyi korespondent. (2013), 9 (28 liutoho), 19. [In Ukrainian].
19. Paraska Khoma. (2018). Iz fondozbirky Muzeiu mystetstv Prykarpattia / albom. Ivano-Frankivsk: Lileia-NV. 2018. 80 s., il. [In Ukrainian].

Параска Хома, 2007 (фото М. Гнатюка).

Іл. 1. Дует, 2003.

Іл. 2. Зозулі в саду, 2006.

Іл. 3. Великдень, 2006.

Іл. 4. Пави, 2004.

Іл. 6. Півники, 1999.

Іл. 5. Два павичі, 2000.